

Pracovná skupina pre olejninu, proteínové plodiny a obilniny, 6.9. 2021

Zhrnutie správy zo zasadnutia:

Predsedal Pedro Gallardo (ES).

Situácia na trhu a odhady produkcie v hospodárskom roku 2021-2022

a. Prezentácia o situácii na trhu

Sója: Celosvetová produkcia bude vyššia ako spotreba, čo spôsobí nárast zásob. Vplyv na situáciu na globálnom trhu má zmena orientácie Číny na dovoz lacnejšej pšenice.

Repka: Produkcia v EÚ 27 sa oproti predchádzajúcemu mesiacu znížila. V Kanade sa očakáva pokles produkcie a zásadné zníženie vývozu.

Slnečnica: Očakáva sa vyššia produkcia vo všetkých hlavných krajinách produkujúcich slnečnicu (UA, Rusko, EÚ), čo bude mať negatívny dopad na ceny slnečnicového oleja.

Olejninu v EÚ 27: Podľa očakávaní bude produkcia všetkých olejnin vyššia než vlani. Ceny repky sú pre poľnohospodárov veľmi priaznivé, dopyt zostáva vysoký, otázkou bude ďalší vývoj v Číne.

b. Okrúhly stôl

PL reprezentant referoval o tohtoročnej rekordnej ploche repky, pretože poľnohospodári boli motivovaní veľmi vysokými cenami. Kvalita je dobrá. Ale v roku 2021 sa už nepodarilo vyjednať výnimku na použitie neonikotínoidov. Rastie záujem poľnohospodárov o sóju, produkčná plocha vzrástla.

DE reprezentant informoval o klimatických ťažkostiach pri výseve, v niektorých oblastiach nemohol byť výsev ani dokončený (podmáčané polia), repka obsahuje tento rok nižší obsah oleja. V DE došlo k nárastu produkčných plôch slnečnice a sóje, produkcia sóje sa od roku 2016 zdvojnásobila. Výhľady na budúci rok sú pozitívne, obmedzením je nedostatok prostriedkov na ochranu rastlín (PPPs), preto bude veľa závisieť od klimatických podmienok.

FI reprezentant referoval o pokračujúcom vysokom dopyte, výnosy nie sú také pozitívne ako v DE. Jesenný výsev bol dokončený, hlavnými plodinami stále zostávajú jarné plodiny, tohtoročná kvalita jarnej repky bola dobrá. Tiež čelia nedostatkom PPPs.

RO reprezentantka referovala o pozitívnom roku 2021, olejninu aj obilniny mali dobré výnosy. RO je 3. najväčší producent sóje v EÚ, ale volatilita výnosov je veľmi vysoká, pretože veľa závisí od klimatických podmienok. Problémom v RO sú škodcovia aj nedostatok PPPs.

BE reprezentantka referovala o extrémnom suchu a následne silných dažďoch počas výsevu, ktoré negatívne ovplyvnili výnosy. Jesenný výsev repky sa začal, dúfajú v navýšenie plochy.

SE reprezentantka referovala o veľmi dobrej úrode, pestovateľská plocha olejnín bola tento rok rekordná. Poľnohospodári sú motivovaní na pestovanie repky kvôli jej vysokej cene.

FR reprezentant referoval o prekvapivom poklese plôch repky, slnečnice aj sóje. Podmienky v roku 2021 boli zložité, ale napriek tomu boli výnosy všetkých spomínaných plodín vyššie ako vlani. Tiež kritizoval nedostatok PPPs.

CZ reprezentant referoval o repke ako hlavnej olejnine v CZ. Oproti vlaňajšku poklesli výnosy, celková tohtoročná produkcia bola na úrovni 86 % priemeru.

PT reprezentant uviedol, že repka sa pestuje len na veľmi malej ploche, aktuálna prebieha žatva, výhľady na výnosy sú pozitívne.

AT reprezentant referoval o znížení produkčnej plochy repky, rok 2021 označil za komplikovaný. Pri slnečnici produkčná plocha vzrástla, rok 2021 bol pre slnečnicu veľmi dobrý s vyššími výnosmi ako v roku 2020. Pri sóji sú výnosy na úrovni vlaňajška.

V DK je jedinou pestovanou olejninou repka, vďaka podmienkam sa znížili výnosy o 10 %.

ES reprezentant referoval o klimaticky zložitom roku, veľké straty spôsobili vtáky, králiky a diviaky. Ceny sú vysoké a poľnohospodári čelia rastúcej cene hnojív.

IE reprezentant referoval o vysokých výnosoch ozimnej repky.

Z farmy na stôl (F2F): informácie o nemeckých štúdiách o dôsledkoch stratégie F2F na poľnohospodársky sektor (Stephan Arens, DE)

DE reprezentant referoval o viacerých vykonaných štúdiách posúdenia dopadov stratégie F2F a stratégie v oblasti biodiverzity na európske poľnohospodárstvo. Žiadne posúdenie nevykonala Európska komisia (EK), hoci bola k tomu viackrát vyzvaná.

V DE bola zverejnená štúdia o dopadoch Zelenej dohody na DE poľnohospodársko-potravinársky sektor. Zo štúdie vyplýva, že dôjde k zníženiu domácej poľnohospodárskej produkcie o cca 10 %, k zníženiu príspevkových marží v konvenčnom poľnohospodárstve a bude treba investície na zvýšenie účinnosti pri používaní hnojív a PPPs vo výške cca 3,1 mld. eur. Ďalšími aspektmi budú nárast dopytu po dovozoch, riziko ILUC a riziko nadpriemernej ponuky ekologickej produkcie, a naopak, zníženie ponuky konvenčných produktov na trhu.

Veľkým prekvapením bolo zverejnenie technickej správy JRC dňa 29. 7. 2021. Jej autori obzvlášť zdôrazňujú, že nejde o posúdenie dopadov stratégií. Zistenie správy sú závažné – poukazujú napr. na to, že ciele oboch stratégií v kombinácii s ambicióznym vykonávaním SPP 2020+ by viedli k priemernému zvýšeniu výrobných nákladov o 10 %. Zásadné dopady by sa týkali odvetvia obilnín – zníženie celkových príjmov producentov o 26 %. A takisto sa ukazuje vysoké riziko presunu produkcie do tretích krajín.

Sekretariát doplnil, že výbory AGRI a ENVI budú o správe k F2F hlasovať 9. 9. 2021. Niektoré predložené kompromisné pozmeňovacie návrhy sekretariát odporúča odmietnuť, preto budú C-C vyzývať europoslancov na hlasovanie proti týmto návrhom.

Biopalivá: implementácia RED II a balíček Fit for 55

Revidovaná RED II mala vstúpiť do platnosti 1. 7. 2021, mnoho členských štátov ale nebolo schopných dokončiť proces transpozície do svojich národných právnych predpisov, preto im EK zaslala list s výzvou na nápravu. Ďalej sekretariát referoval o zverejnenom návrhu vykonávacieho nariadenia EK o pravidlách na overovanie udržateľnosti a kritérií úspor emisií skleníkových plynov a rizika zmeny klímy s nízkym nepriamym využívaním pôdy. Komisia potvrdila, že vykonávacie nariadenie zverejní do Vianoc.

Balíček Fit for 55 zverejnila EK v júli, obsahuje mnoho návrhov v oblasti klímy, využívania pôdy, energetiky, dopravy a zdanenia s cieľom redukcie čistých emisií skleníkových plynov min. o 55 % do roku 2030 v porovnaní s rokom 1990. Sekretariát pripravil návrh pozičného dokumentu, v ktorom okrem iného oceňuje navýšenie cieľu obnoviteľnej energie do roku 2030 z min. 32 % na 40 %, navýšenie cieľa v oblasti obnoviteľnej energie v doprave na 28 % a návrh na navýšenie maximálneho podielu biologickej zložky v motorovej naftě zo 7 % na 10 %. Negatívne je, že sa nemenia pravidlá na obmedzenie konvenčných biopalív a zostáva obmedzenie vstupných surovín v prílohe IX. B, členským štátom nie je poskytnutá žiadna flexibilita. Zásadná bude zmena v doprave – všetky nové automobily registrované od roku 2035 budú musieť byť s nulovými emisiami.

Problematika zdravia rastlín

Predseda júci informoval o plánovanom rokovaní so zástupcami EK dňa 5. 10. 2021, počas ktorého sa bude rozoberať aj téma glyfosátu. Ďalej informoval o spolupráci s pracovnou skupinou pre med na tému ochrany opelovačov.

FI reprezentant upozornil na zásadnú požiadavku v podobe prístupu k PPPs a novým genomickým technikám (NGT), ak má produkcia proteínových plodín v EÚ rásť a poľnohospodári vysporiadať sa s klimatickými zmenami. Upozornil na celosvetové zaostávanie EÚ v nových technológiách a Zelená dohoda ešte zníži použitie pesticídov.

UK reprezentantka informovala o schválenom pilotnom projekte v UK o povolení pestovania geneticky modifikovanej pšenice metódou CRISPR.

PL reprezentant upozornil na veľké dopady zákazu neonikotínoidov a zdôraznil, že pokiaľ poľnohospodári budú mať k dispozícii iba jednu aktívnu substanciu, budú musieť navýšiť množstvo jej použitia až o 300 %.

**Pracovná skupina pre obilniny a spoločné zasadnutie skupín pre obilniny, olejnin
a proteínové plodiny:**

Predseda Hervé Isambert (FR).

**Situácia na trhu a odhady produkcie obilnín v hospodárskom roku 2021-2022:
prezentácia o situácii na trhu, okrúhly stôl**

Globálnu situáciu na trhu aktuálne ovplyvňuje nižšia úroda obilia, než sa očakávalo, rýchlejší pokles konečných zásob, pretrvávajúci vysoký dopyt na svetových trhoch (najmä Číny), pre ďalší vývoj bude rozhodujúca situácia u kukurice, kde sa očakáva pomerne nízka celosvetová produkcia.

FR reprezentant uviedol, že výsledky pri pšenici boli oproti prognózam horšie, je problém aj s kvalitou. Problém vidia aj pri jačmeni.

ES reprezentant referoval o 30 % strate produkcie obilnín (suchá jar a škodcovia). Kvôli viditeľnému poklesu výnosov treba apelovať na použitie NGT.

SE reprezentant referoval o horšom roku ako vlani, konkrétne údaje zatiaľ nie sú k dispozícii.

FI reprezentant tiež informoval o „zvláštnom roku“, kvalita sa líši podľa termínu výsevu, obsah proteínov je veľmi dobrý. Podporil požiadavku na viac nástrojov na boj proti klimatickým udalostiam.

RO reprezentantka úrodu označila za dobrú, výnosy v RO sú všeobecne nižšie než v krajinách strednej a severnej Európy, kvalita je hlásená normálna.

PT reprezentant referoval o priemernom roku, kukurica zatiaľ nebola pozbieraná, výhľad výnosov je však pozitívny, ceny priaznivé.

PL reprezentant referoval o špecifických podmienkach počas roka, očakávania boli príliš vysoké, v niektorých oblastiach sa vyskytol problém s kvalitou. Ceny sú veľmi dobré, ale výrobné náklady kvôli cene hnojív drasticky narástli.

DE reprezentant referoval o podpriemernej produkcii a o zmenšení produkčných plôch o 150 000 ha kvôli kvetinovým pásom. Obdobie žatvy bolo komplikované, pozitívne sú najmä ceny ozimnej pšenice.

IE reprezentant hovoril o priemerných výnosoch, pričom hlavnou plodinou je jačmeň. Očakávajú nárast produkčných plôch o 3 % vďaka pozitívnym cenám.

ES reprezentant upozornil na riziko vysokej volatility svetovej produkcie tvrdej pšenice

a kritizoval nedostatok aktualizovaných informácií o aktuálnej globálnej situácii.

Predseda júci zhrnul okrúhly stôl konštatovaním, že každý rok sú viditeľné kontrasty v rôznych oblastiach. Podporil požiadavku dostupnosti vhodných nástrojov na minimalizáciu dopadov týchto zmien.

Uhlíkové poľnohospodárstvo plodín na ornej pôde:

a. informácie o diskusnom dokumente C-C a o národných systémoch

Iniciatíva pre uhlíkové poľnohospodárstvo bola ohlásená v rámci stratégie F2F a akčného plánu pre obehové hospodárstvo na jar 2020 a mala by byť predstavená na konci tohto roka. Júnové prezídiá schválili diskusný dokument C-C, ktorý kladie veľký dôraz na presadzovanie trhového uhlíkového poľnohospodárstva na zaistenie dlhodobej ekonomickej životaschopnosti. Sekretariát vytvoril dokument na doplnenie národných iniciatív organizáciami, zatiaľ ale nebolo poskytnutých dosť informácií.

b. predstavenie súkromnej schémy (J. Ede, P. Hofland, Cargill Starches & Sweeteners)

James Ede predstavil Cargill Starches&Sweeteners – spoločnosť operujúcu v 70 krajinách sveta usilujúcu sa o dosiahnutie globálnej produkcie potravín bezpečným, zodpovedným a udržateľným spôsobom. Tímy Cargill spolu s partnermi vyvíjajú nové projekty a hľadajú riešenia znižovania emisií z poľnohospodárstva. Cargill v BE a FR spolu s partnerom Soil Capital spolupracujú na projekte, ktorý má poľnohospodárom pomôcť zavádzať regeneratívne poľnohospodárske postupy, ktoré im pomôžu nájsť najlepšie systémy riadenia vedúce k zníženiu emisií uhlíka na ich farmách. V projekte sa využíva kalkulačtor uskladneného uhlíka a certifikáty o uskladnenom uhlíku je možné predáť na trhu, t. j. poľnohospodári sú finančne motivovaní. Na posúdenie a vydanie certifikátu sa používa online systém, do ktorého sa vkladajú vstupné informácie z farmy, nie je treba žiadna „papierová“ práca.

c. prezentácia štúdie Príručka technických pokynov - nastavenie a vykonávanie mechanizmov uhlíkového poľnohospodárstva v EÚ založených na výsledkoch

(Ch. Holzleitner, Ch. Micelli, DG CLIMA)

Zástupcovia DG CLIMA uviedli, že hlavným cieľom klimatickej politiky EÚ je dosiahnutie klimaticky neutrálnej ekonomiky EÚ do roku 2050. Prvým cieľom bude dosiahnuť do roku 2035 klimaticky neutrálnu produkciu potravín a biomasy – na to bude musieť byť navýšené odstraňovanie uhlíku z atmosféry o 20 % a budú musieť byť znížené emisie iných než CO₂ plynov z poľnohospodárstva o 20 %. Komisia v júli publikovala balíček Fit for 55, ktorého súčasťou je aj návrh nariadenia o využívaní pôdy, lesníctva a poľnohospodárstva, stanovujúci cieľ EÚ na pohlcovanie uhlíka prepadom uhlíka, ktorý zodpovedá 310 mil. ton emisií CO₂ do

roku 2030. Na to, aby boli poľnohospodári viac motivovaní, musia byť pre nich klimaticky šetrnejšie postupy profitabilné, EK preto plánuje predstaviť v decembri 2021 oznámenie o uhlíkovom poľnohospodárstve, na prelome rokov 2021/2022 zas legislatívny návrh týkajúci sa certifikácie pohlcovania uhlíka. Financovanie uhlíkového poľnohospodárstva by malo byť podporované z verejných zdrojov prostredníctvom ekoschém v I. pilieri alebo opatrenia v II. pilieri novej SPP. Ďalej bude môcť byť využitý klaster pre poľnohospodárstvo nového rámcového programu Horizont Európa. Komisia v apríli predstavila príručku, ktorá predpokladá hybridný prístup stimulov zahrňajúcich SPP a trhové režimy. V prvom štvrtroku 2022 Komisia usporiada konferenciu k uhlíkovému poľnohospodárstvu a k certifikácii pohlcovania uhlíka, v decembri 2022 bude zverejnený návrh štandardov EÚ pre certifikáty.

Antidumpingové opatrenia na dovozy dusíkatých hnojív (L. McHale)

IE a FR reprezentanti referovali o dopadoch antidumpingových opatreniach EÚ zavedených v roku 2019 na dovozy dusíkatých hnojív do EÚ. Ceny týchto hnojív sa v EÚ zdvojnásobili, poľnohospodári si každý rok priplatia o 210 mil. eur viac. C-C opakovanie vyzvala EK, aby antidumpingové clo zrušila, DG TRADE zakaždým reagovalo iba výzvou na predloženie konkrétnych podkladov. Sekretariát sa preto rozhodol začať komunikačnú kampaň na sociálnych sieťach #DumpTheAntidumping a vyzval všetky organizácie na aktívne zapojenie sa. Vyzval aj na kontaktovanie europoslancov a zaslanie listov DG TRADE.

FR reprezentant odkázal na článok týkajúci sa témy: <https://www.fb.org/market-intel/potential-countervailing-and-anti-dumping-duties-on-uan-solutions-raise-eye>

Príprava skupiny pre občiansky dialóg (CDG) o plodinách na ornej pôde (7. 9. 2021)

Max Schulman (FI) upozornil na zmenu organizácie skupín CDG (predseda a závery z rokovaní zabezpečuje EK). Na stretnutí sa bude rokovať aj o uhlíku a o navrhovanom mechanizme kompenzácie uhlíka na hraniciach (CBAM).

DE reprezentant zdôraznil dôležitosť problematiky taxonómie a upozornil na návrh druhého delegovaného aktu, podľa ktorého nebude mnoho poľnohospodárskych praktík môcť byť klasifikovaných ako udržateľných a teda nebude spôsobilých na podporu bánk.

SE reprezentant informoval, že aktuálne analyzujú, či je postup Komisie, kedy celý sektor zahrnie do delegovaného aktu, ktorý pritom má byť iba doplnkom primárnej legislatívy, legálny.